

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№4

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 786 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 7-aprelda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Viktorovna, Candidate of Economic Sciences (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Цифровизация социально-трудовых отношений: вызовы и перспективы для работников	18
Абдумухтаров Анваржон Акрамжонович	
O'zbekistonda faoliyat ko'rsatayotgan soliq to'lovchi yuridik shaxslarning iqtisodiy faoliyatini rag'batlantirish masalalari.....	26
To'xtaboyev Nuriddin Isomiddin o'g'li	
Ecotourism in Protected Areas: A Literature Review.....	32
Ismoilova Maftuna Mamat qizi	
Iqtisodiyotning innovatsion rivojlanishi sharoitida xizmatlar sohasini rivojlantirishning hududiy xususiyatlari.....	38
Primova Shaxlo Jumayevna	
Statistik baholash va ekonometrik modellashtirish orqali biznes rivojlanish tendensiyalarini samaradorligini baholash.....	43
Xabibullayev Ibrohim, Saidova Marhabo Xabibullo qizi	
Tijorat banklarida xususiy kapital hisobi va auditini takomillashtirish	52
Qodirova Zilola Maxmud qizi	
Qo'shilgan qiymat solig'i ma'muriyatchiligining ilg'or xorij tajribasi.....	57
Erkayev Nodir Xudayberdiyevich	
O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni joriy etish holati va asosiy yo'nalishlari.....	71
Madraximova Zulfiya Nurmatovna, Ishankulova Komila Kurbanovna, Ortiqboeva Aziza Xolmurza qizi, Omonkulova Ro'zigul Akmaljon qizi	
Challenges and opportunities in implementing green economy indicators in uzbekistan's industrial sector under the fourth industrial revolution.....	76
Shodmonov Ruslan Golib ugli, Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich	
Rivojlangan mamlakatlarga ishchi kuchi oqimi va O'zbekiston mehnat bozoridagi o'zgarishlar.....	89
Tilabova Kumush Farhod qizi	
Mamlakatda "yashil" iqtisodiyotni rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish	95
Yuldashboyev Azizulloh Bunyodbek o'g'li, Matkarimov Inomjon Baxtiyorovich	
"Ta'lim muassasalarida moliyaviy resurslarni samarali rejalashtirish va boshqarish"	101
Bauyetdinov M.J., Medetbayeva D.T.	
Enhancing utilization and minimization of renewable energy systems in uzbekistan	105
Toyirova Hamida Umedovna	
Tijorat banklari daromadini oshirishda aholining savodxonligi va xulq atvorining roli	114
Shakhlo Davirova	
2020–2024-yillarda o'zbekistondagi iqtisodiy o'sish dinamikasi	120
Akbarov Nodir, Ibodullayev Navro'zbek	
O'zbekistonda xalqaro moliyaviy institutlarning yashil moliyalashtirish jarayonidagi roli va strategik yo'nalishlari	125
Gulmira Axmadjonova Xabibulla qizi	
Sug'urta tizimiga raqamli texnologiyalarning ta'siri	133
Uzaqova Kamola Bexzodovna, Yahyoyev Bahridinxon Bahroil o'g'li	
Improving payment services practices in commercial banks: strategies for efficiency and security.....	138
Mamayusuf Abdusamatov	
Jahon moliya tizimi: asosiy tendensiyalar va rivojlanishning innovasion yo'nalishlari	143
Ataniyazov Jasurbek Xamidovich	
Повышение конкурентоспособности экологического туризма Узбекистана путём развития всесезонных горных туристических центров.....	150
Ахмедходжаев Равшан Темурович	
Xo'jalik yurituvchi subyektlar tashqi iqtisodiy faoliyatida valyuta operatsiyalarini takomillashtirish	157
Safarov Alisher Ibrohim o'g'li	

Oliy ta'lim tizimini miqdoriy va sifat ko'rsatkichlari asosida baholashning kompleks metodologiyasi.....	163
Hakimova Mushtariybonu Hamid qizi, Bozorova Muazzam Hamid qizi	
Ko'chmas mulkni boshqarish samaradorligini baholashning uslubiy yondashuvlari	167
Mirdjalilova Dildora Shuxratovna	
Xizmatlar sohasini rivojlantirishda kichik biznesning ahamiyati va uning innovatsion rivojlantirishdagi muhim xususiyatlari	173
Ulasova Oygul Baxtiyorovna	
Результаты долгосрочного прогнозирования и стратегического анализа эффективной организации современного управления жилищным фондом.....	178
Бердиева Дилфуза Ахатовна	
Improving long-term assets accounting and auditing	184
Gulboy Yusupov	
Davlat budjeti va xususiy sektor ishtirokida oliy ta'limni moliyalashtirishning optimal modeli.....	189
Bozorov Alisher Ro'zimurodovich	
Xufyona iqtisodiyotni qisqartirishda soliq islohotlari va raqamli texnologiyalar: O'zbekiston tajribasi va xalqaro yondashuvlar.....	193
Choriev Makhmayokub, Karimov Mamurbek, Xamrayev Olimjon, Urazov Mansur	
Bank aksiyalarining bozordagi narx dinamikasi va unga ta'sir etuvchi omillar	200
Nomozov Samandar Shuxrat o'g'li	
Sanoatda rivojlanish kafolati: moliyaviy boshqaruvni raqamli transformatsiya orqali avtomatlashtirish.....	206
To'qlijev Abdirauf Bahodir o'g'li	
Inson kapitalini rivojlantirishning jamiyat farovonligi, aholi daromadlariga ta'siri.....	214
Bozorova Saxobat Abdujapparovna	
Анализ конкурентной среды: методология, примеры и этапы процесса.....	219
Садикова Раъно Абдуллаевна	
Tijorat banklarida muammoli kreditlarning nazariy asoslari va ular bilan ishlash mexanizmining zaruriyati	225
Salixova G.J	
Iqtisodiyotda energiya xavfsizligiga erishishning xorij tajribasi.....	230
Samandarov Og'abek Alisher o'g'li	
Measuring methodologies of influence of the esg factors	235
Tolipova Feruza Alisherovna	
Совершенствование налогового администрирования в условиях экологически устойчивого развития.....	240
Омонов Отажон Журакулович	
Moliyaviy vositalar asosida erkin iqtisodiy zonalarni rivojlantirish strategiyasini takomillashtirish	249
Quziev Ravshan Ramazanovich	
Методологические аспекты внедрения управленческого учета в университетах Узбекистана.....	253
Каршиева Мохинур Олим кизи	
Budjet tashkilotlarida tovar-moddiy zaxiralar hisobini takomillashtirish (tibbiyot muassasalari misolida)	257
Tulyaganov Abdumalik Abdiraximovich	
Умные города как фактор экономического развития.....	261
Нозима Кахрамоновна Хакбердиева	
Перспективы зеленого фактора экономического роста в Республики Узбекистан.....	266
Исламова Насиба Улугбек кизи, Абдурашидов Отабек Улугбекович, Мамасалиева Мукаддас Ибадуллаевна	
Qurilish korxonalarida sifat menejmentini joriy qilish mexanizmlarini takomillashtirish	270
Ergashev O'tkir, Saidov Mash'al Samadovich	
Xorazm viloyatida eksportni rivojlantirish uchun potensial imkoniyatlar va ularni baholash.....	275
Fozil Xolmurotov	
Maishiy xizmatlar sohasini davlat tomonidan tartibga solishning nazariy jihatlarini.....	282
Quliyev Begimqul Melikovich	

O'zbekiston hududlarida chakana kreditlashning o'sishi.....	289
Eshqobulova Charos O'roq qizi	
Empowering uzbekistan's grain enterprises: innovative strategies for sustainable growth and operational efficiency.....	292
Kurbanova Dildora Abdurakhmanovna	
Kapital investitsiyalarga doir axborotlarni xususiy kapital to'g'risidagi hisobotda aks ettirish uslubiyatini takomillashtirish	298
Boronov Bobur Farxodovich, Muxammadiev Zarrux Umarovich	
To'qimachilik korxonalarining yashil iqtisodiyotga o'tishi va yengil sanoat korxonalarini muqobil energiyadan samarali foydalanish yo'llari	303
Xolbekova Feruzaxon Rasulovna, Jalolova Aziza Jalol qizi	
Research on the effects of interest rate, inflation rate and gross domestic product (GDP) on the level of foreign direct investment (FDI) inflows (evidence from Uzbekistan).....	307
Azimov Shakhzod	
Organik mahsulotlar eksportini rag'batlantirishda maqsadli bozorlarga yo'naltirilgan marketing strategiyalari.....	314
Xidirov Shohrux Bobir o'g'li	
Korxona iqtisodini barqarorligini ta'minlash masalalari.....	319
Abdullayev Maqsud Abdumaxmudovich	
Внедрение инновационных методов управления человеческих ресурсов в строительных компаниях.....	323
Джураева Гузаль Шавкатовна	
Sug'urta zararlarini baholashda sun'iy intellektni qo'llash istiqbollari	328
Shoraximova Zilola Nasirdjonovna	
O'zbekiston Respublikasi mahalliy budjet tizimini moliyalashtirish masalalari	332
Qo'ldoshev Diyor O'rol o'g'li	
Raqamli texnologiyalar asosida raqamli ekotizimlar va ularning biznes-jarayonlarga ta'sirini aniqlashga ilmiy qarashlar tahlili	336
Suvanova Dilnoza Dilmurod qizi	
Innovatsion salohiyatni oshirish asosida qurilish materiallari sanoati korxonalarining boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish	342
Xaydarova E'zoza Shukurullayevna	
Aholi turmush darajasini dinamik kontekstli normallashtirish va moslashuvchan vaznlar usuli orqali baholash	352
Xolto'rayev Islom Ilhomovich, Ollokulova Feruza Mansurovna	
O'zbekiston Respublikasida xufiyona iqtisodiyotini qisqartirish va mamlakat rivojlanishiga uning ta'siri.....	358
Baxtiyorov Sherali Muzaffarovich	
Qayta tiklanuvchi energiya manbalari qurilmalarini aholi tomonidan xarid qilish va kompensatsiya ajratish jarayonlarini raqamlashtirish hamda tizimlar integratsiyasi istiqbollari.....	362
Ochilov Abdujabbor Akramovich	
O'zbekistonda kambag'allikni qisqartirish va aholi farovonligini oshirishda chet el tajribasining afzalliklari.....	369
Raxmatullayeva Shaxnoza Xamidovna, Akbarova Iroda Samatovna	
Qurilishda loyiha boshqaruvi konsepsiyasining mazmuni	375
Pulatov Shaxron Axmedovich	
Loyiha budjeti va uning ijrosini ta'minlash masalalari.....	379
Murodova Mohigul Chori qizi, Xamidov Odil Davurovich	
Qishloq xo'jaligidagi chorvachilik tarmog'ining iqtisodiy faoliyatini o'rta muddatli statistik prognozlarini tuzish (Andijon viloyati misolida).....	390
Iskandarov Davlatbek Xursanbekovich, Urishev Baxtiyor Abdusamatovich, Muydinov Xusniddin Nuriddin o'g'li	
Innovatsion faoliyatning iqtisodiy samaradorligini baholash va rivojlantirish yo'llari.....	397
Qurbonov Tolmasjon Namoz o'g'li, Shodiyev Fazliddin Qalandar o'g'li, Holmirzayeva Gulruh Akbarovna	
Fond bozorida kompaniyaning investitsion jozibadorligini baholash uslubiyoti	403
Yulduz Usmanova	
Jahon bozoriga kirishda elektron bozorlarning ahamiyati	411
Hamroyeva Umida	

Comparative statistical analysis of foreign trade indicators of the Republic of Uzbekistan	415
Abdujalilova Bibisora Bakhodir kizi	
Yaxshi korporativ boshqaruv orqali aksiyadorlik jamiyatlarining kapital qiymatini oshirish: metodologik yondashuv.....	423
Urinov Bobur Nasilloevich	
JAS – barqaror qishloq xo'jaligini rivojlantirishning yapon modeli vositasi	423
Baynazarov Elmurod Erkinovich	
Xususiy banklarning depozit operatsiyalarini mustahkamlash yo'llari	435
Olimov Abror Axadjon o'g'li	
The impact of digital financial technologies on the financial system.....	439
Yahyoyev Bahriddinxon Bahroil o'g'li, Pardayev Olim Mamayunosovich	
Korxona eksport salohiyatini oshirishning "yashil" marketing mexanizmi	443
To'rayev Shohrux Halimovich	
O'zbekistonda ichki turizmni rivojlantirishda turistik oqim mavsumiyligini boshqarish yo'llari	448
Fayazov Muxiddin Sobirovich	
Sanoat korxonalarida qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish bo'yicha xalqaro tendensiyalar	453
Bobobekov Ergash Abdumalikovich	
Ayollar tadbirkorligining tarixi: O'zbekiston va dunyo bo'yicha rivojlanishi.....	459
Burxanova Sabo Tulanovna	
Qimmatli qog'ozlar bozorida investorlar risklarini pasaytirishni takomillashtirish yo'llari.....	466
Xalilov Umid Ishtemirovich	
Korxona moliyaviy ko'rsatkichlari tahliliga fundamental yondashuv.....	470
Dilshodjon O'rinov, Sanobar Ismoilova	
Iqtisodiy o'zgarishlar davrida korxonalar moliyaviy barqarorligining ta'minlanishi omil va mezonlari	475
Xolbekova Dilobarxon Rasuljon qizi	
Cash accounting as a tool of financial discipline and transparency in the public sector.....	481
Marqaboyev Sardorbek Abdusalomovich, Annayev Abdurasul Abdurashidovich	
Пути совершенствования практике финансирования социального предпринимательства.....	486
И.Ж.Исаков	
O'zbekistonda an'anaviy resurslar va qayta ishlanadigan energiya manbalarini rivojlantirish imkoniyatlaridan unumli foydalanish	490
Normurodov Xusan Eshmaxmatovich, Kaxramanova Sevdal Shamsiddin qizi	
Ijtimoiy salohiyat – hududiy iqtisodiyotni rivojlantirishning boshqaruv obyekti sifatida.....	497
Erkayeva Gulbahor Panjiyevna, Zoirov G'olibjon Toshtemir o'g'li	
Xorazm oziq-ovqat bozorida mahsulotlarning raqobatbardoshligini oshirishda marketing faoliyatlarini baholash usullari	503
Abdikarimova Zilola Baxramovna	
Переход к зелёной энергетике узбекистана как возможность достижения устойчивого экономического роста.....	508
Бай Жин Хуан (Bai Jin xuan)	
Изучение условий финансирования проектов международными банками развития	513
Жалилова Барнохон Суръатжонова	
O'zbekiston respublikasi budjet jarayonida budjetlarning ochiqqligi va jamoatchilik ishtirokini oshirish.....	517
Shodmonqulov Temurbek Ulug'bek o'g'li	
Chiqib ketayotgan aktivlarni hisobga olish va baholash masalalari	522
Kuziyeva Dinora Bahodirovna	
Asosiy kapitalga investitsiyalarning iqtisodiy o'sishga ta'siri.....	528
Qo'shbaqov Aybek Shovqiyevich	
Changes in employee benefits and human resource management in accounting system of the Republic of Uzbekistan	535
Ravshanbekov Lazizbek Tolibjon o'g'li, Toshpulatova Munisabonu	

Iqtisodiyot tarmoqlarida suv iste'molini boshqaruvining raqamlashtirish tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish istiqbollari.....	541
Karimov Anvarjon Muqumjonovich	
Теоретические аспекты налогообложения доходов физических лиц на основе всеобщего декларирования	547
Усманова Мухлиса Сагдуллаевна	
Bank tizimini raqamlashtirish va uning bank barqarorligiga ta'siri.....	555
Sayfullayev Jamshidjon Xabibjanovich	
Kambag'allikni qisqartirish va aholi bandligini ta'minlashda tadbirkorlik faoliyatining o'rni.....	560
Saparov Ismat Chorshanbiyevich	
Innovatsion korxonalarda xarajatlar hisobining zamonaviy usullari	565
Turayev Og'abek Kaxramonovich, Ochilov Shavkat Toshmamatovich	
Дополнительные услуги в индустрии гостеприимства как эффективный инструмент продвижения бренда предприятия	570
А.И. Лесников, Д.В. Мамаева	
Преимущества и вызовы перехода на зелёную экономику.....	580
Умарова Гузал Гайратовна, Лапасова Камола Фарход кизи	
Yashil iqtisodiyot sharoitida hududlarda ishlab chiqarish korxonalarining iqtisodiy samaradorligini oshirish	586
Ibrogimov Sherzodbek Xalimjon o'g'li, Djurayeva Maxliyoxon Xayrullayevna	
Yashil iqtisodiy o'sishni ta'minlashda bevosita soliqlar rolini oshirish masalalari.....	591
Abdullayev Dilmurod Aliyar o'g'li	
The main directions for improving innovative activities in agriculture	598
Aytmuratova Miyrigul Zhalgasovna	
Klaster tizimi orqali O'zbekistonda qishloq xo'jaligining iqtisodiy o'sishi	605
Xaydarov Sardor Komil o'g'li	
Inklyuziv ta'lim: adolatli va teng jamiyat sari.....	610
Muxamedjanova Dilshodxon Muzaffarovna	
Yashil iqtisodiyot: muammo va yechimlar	615
Boymatov Xoliyor Qurbonovich	
Issues of using foreign loans in the development of the transport system in the Republic of Uzbekistan	621
Alimov Ilhomjon Ikromovich	
Проблемы и резервы развития пищевой промышленности в экспортном направлении.....	628
Ўролова Севара Бехзод кизи	
Оценка степени риска инновационной деятельности.....	634
Алиева Эльнара Аметовна	
Yashil innovatsiyalar, ularning turlari va omillari.....	638
Maxkamova Sayyora Shokirovna	
Qishloq xo'jaligida transport tizimidan samarali foydalanishning nazariy asoslari.....	641
Turdiyeva Irodaxon Ismoil qizi	
Soliq ma'murchiligida nazorat funksiyasi va unda kameral soliq tekshiruvi hamda takomillashtirish yo'llari.....	648
Hujamuradov Abrorbek Ro'zimurat o'g'li	
Sanoat korxonalarida xarajatlarni mahsulot tannarxiga taqsimlash metodologiyasini takomillashtirish istiqbollari	653
Safarov Javohir Ismoilovich	
Moliyaviy hisobotlarni shakllantirishda milliy standartlarni xalqaro standartlarga uyg'unlashtirish masalalari	659
G'aniyev Zafar Usanovich	
Ta'lim kreditini moliyalashtirish jamg'armasi faoliyati.....	666
Adilov Zuxriddin Marip o'g'li	
Tibbiyot muassasalarining moliyaviy ta'minoti va resurslardan foydalanish mexanizmlariga ta'sir qiluvchi omillar	670
Elmurodov G'ayratjon Abdumurodovich	
Tourism finance for sustainability: investing in green futures	674
Tashpulatov Sadriddin Sayfulloevich	

Ta'lim jarayonlarini boshqarishda mobil texnologiyalar	681
Esonova Mohiraxon Sodiqjon qizi, Ovxunov Iqboljon Abdunabiyevich, Sherzodbek Nabiyev Nurmuhammad o'g'li	
Banklarda risklarni nazorat qilishning amaliyoti	686
Jumanazarov Muzaffar Jumanazar o'g'li	
Налоговые реформы в Узбекистане: вызовы, достижения и перспективы	692
Садиков Искандар Гайратович, Буранова Лола Вахобовна	
Turizm xizmatlari samaradorligini baholash usullari va vositalari tahlili	704
Jiyanov Uktam Panjiyevich	
Korxona va tashkilotlarda xodimlarni boshqarish strategiyasi	712
Raxmonova Feruza Musakulovna	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti direktorlarini menejerlik faoliyatiga tayyorlashning ahamiyati	716
Dusmaxamedov Abduljalil Abdusabirovich	
Davlat korxonasini xo'jalik jamiyatiga o'zgartirishning foydali jihatlari	720
Z.D. Sanjarov	
The role and main types of agricultural tourism in Uzbekistan	724
M.Xolmuratova, G.N.Tojiyeva	
Цифровые технологии как драйвер повышения эффективности банковского маркетинга	727
Кахрамонов Хуршиджон Шухрат угли, Маннабова Хулкар Фарход кизи	
Потребительская стоимость товаров в условиях экономики Узбекистана	735
Мусаева Шоира Азимовна	
Valyuta risklarini boshqarishda metching siyosatining ahamiyatini oshirish	739
Yahyayev Ziyodilla Lutfullayevich	
Yangi o'zbekiston iqtisodiyotida xususiy tadbirkorlikning roli va ahamiyati	744
Azimova Shoxista Salohiddinovna	
Improving the methodology for assessing the financial stability of banks	750
Sharipova N.H.	
Инструменты стратегического планирования и прогнозирования в управлении ООО "МТЕ ТЕХНИК": оценка и повышение финансовой стабильности	757
Нишоновна Муниса Одилжон кизи	
Актуальные вопросы налоговой политики	763
Бердыева Угулой Абдурахмоновна	
Ilm-fanni moliyalashtirish va innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash jamg'armasi	768
Ramazonov Javohir Bekzod o'g'li	
Jizzax viloyatida ekologik, rekreatsiya turizmlarini rivojlantirishning iqtisodiy samaradorligini baholash va uni prognozashtirish	773
G'apparov Azim Qayumovich	
Qashqadaryo viloyatida ekologik va yashil texnologiyalarga kiritilayotgan investitsiyalar	781
Meylikov Fazliddin Abduhalim o'g'li, Buriyev Shaxbos Baxtiyorovich	

UO'K 330.322

QASHQADARYO VILOYATIDA EKOLOGIK VA YASHIL TEXNOLOGIYALARGA KIRITILAYOTGAN INVESTITSİYALAR

Meylikov Fazliddin Abduhalim o'g'li
Qarshi davlat texnika universiteti assistenti

Buriyev Shaxbos Baxtiyorovich
Qarshi davlat texnika universiteti
iqtisodiyot yo'nalishi talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada Qashqadaryo viloyatida ekologik va yashil texnologiyalarga kiritilayotgan investitsiyalar holati tahlil qilinadi. Yashil iqtisodiyotga o'tish, atrof-muhit muhofazasi va resurslardan samarali foydalanish zamonaviy iqtisodiy siyosatning ustuvor yo'nalishlaridan biridir. Tadqiqotda viloyatdagi asosiy investitsiya loyihalari, ularning samaradorligi, mavjud muammolar va istiqbolli yo'nalishlar o'rganiladi. Statistik ma'lumotlar, rasmiy hisobotlar va tahlil metodlari asosida ilmiy xulosa chiqariladi.

Kalit so'zlar: yashil texnologiya, investitsiya, Qashqadaryo, ekologiya, barqaror rivojlanish, atrof-muhit, energiya tejamkorlik.

Abstract: This article analyzes investments in ecological and green technologies in the Kashkadarya region. Main areas of modern economic policy include transition to a green economy, environmental protection and efficient use of resources. The research explores the main investment projects in the region, their effectiveness, existing problems and promising directions. A scientific conclusion is drawn based on statistical data, official reports and analytical methods.

Key words: green technology, investment, Kashkadarya, ecology, sustainable development, environment, energy efficiency.

Аннотация: В статье анализируется состояние инвестиций в экологические и зеленые технологии в Кашкадарьинской области. Переход к зеленой экономике, охрана окружающей среды и эффективное использование ресурсов входят в число приоритетов современной экономической политики. В исследовании рассматриваются основные инвестиционные проекты в регионе, их эффективность, существующие проблемы и перспективные направления. Научный вывод делается на основе статистических данных, официальных отчетов и аналитических методов.

Ключевые слова: зеленые технологии, инвестиции, Кашкадарья, экология, устойчивое развитие, окружающая среда, энергоэффективность.

KIRISH

So'nggi yillarda insoniyat duch kelayotgan global muammolarning asosiylaridan biri bu – ekologik muvozanatning buzilishi va tabiiy resurslarning cheklanganligidir. Iqlim o'zgarishi, yerlarning degradatsiyasi, suv resurslarining tanqisligi, atmosfera va gidrosferaning ifloslanishi kabi muammolar nafaqat atrof-muhitga,

balki inson salomatligi, iqtisodiy barqarorlik va jamiyat farovonligiga ham tahdid solmoqda. Xalqaro tashkilotlar, ilmiy doiralar va hukumatlar ushbu muammolarni hal qilishda yangi yondashuvlarni izlab, “yashil iqtisodiyot” konsepsiyasini ilgari surmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan ilgari surilgan “Yashil makon”, “Yashil energiya”, “Yashil iqtisodiyot” tashabbuslari aynan ushbu yo'nalishga to'g'ridan-to'g'ri mos keladi. Davlat darajasida qabul qilinayotgan qonun va qarorlar, xalqaro investitsiya loyihalari, ekologik fondlar va grantlar orqali yashil texnologiyalarni joriy etish faol sur'atlarda olib borilmoqda. Xususan, 2023–2024-yillarda Qashqadaryo, Buxoro, Navoiy, Sirdaryo kabi viloyatlarda quyosh panellari o'rnatish, bioenergetika obyektlarini barpo etish, chiqindilarni qayta ishlash inshootlarini modernizatsiyalash ishlari amalga oshirilmoqda [1].

Qashqadaryo viloyati – O'zbekistonning iqtisodiy jihatdan yirik, sanoat va qishloq xo'jaligi salohiyati yuqori bo'lgan hududi hisoblanadi. Biroq ushbu hududda bir nechta ekologik muammolar mavjud bo'lib, ular yashil texnologiyalarni joriy etishni dolzarb masalaga aylantirgan. Viloyatda yirik sanoat korxonalari joylashgan bo'lib, ularning chiqindilari havo va suv havzalari sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Bundan tashqari, irrigatsion tizimlarning eskirganligi, yerlarning sho'rlanishi va yer osti suvlarining pasayishi qishloq xo'jaligi uchun muhim xavf manbai hisoblanadi.

Qashqadaryoda yashil texnologiyalarni rivojlantirish uchun bir nechta omillar mavjud: quyosh nurlanishining yuqori darajasi (yiliga 3000 soatdan ortiq), bo'sh yotgan yer maydonlarining ko'pligi, viloyat aholisining ko'pligi tufayli energiyaga bo'lgan talabning yuqoriligi va sanoat salohiyati. Shu bois, bu hududda quyosh panellari, energiya tejamkor isitish va yoritish tizimlari, suv tejovchi irrigatsiya texnologiyalari, chiqindi qayta ishlovchi klasterlar kabi loyihalar katta istiqbolga ega.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

S. N. Xashimovanning fikriga ko'ra, “xususan, ‘yashil’ iqtisodiyotga o'tish resurslardan samarali foydalanish, ekologik muvozanatni ta'minlash, yangi ish o'rinlarini yaratish, barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlash imkonini beradi. Barqaror rivojlanishni ta'minlashda yashil iqtisodiyotning o'rni ko'plab rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlarning ijtimoiy-iqtisodiy strategiyalari, dastur va rejalariga kiritilgan” [2].

Barqaror rivojlanishga erishish vositalari hisoblangan iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik komponentlarni o'zaro muvofiqlashtirish murakkab vazifa hisoblanadi. Ushbu jarayonda uch konsepsiyaning o'zaro ta'sir mexanizmlari muhim ahamiyatga ega. Iqtisodiy va ijtimoiy komponentlar jamiyat oldiga bir avlod mobaynida (masalan, daromadlarni taqsimlash) adolatga erishish va aholining kambag'al guruhlariga maqsadli yordam ko'rsatish kabi yangi vazifalarni qo'ymoqda. Iqtisodiy va ekologik komponentlar atrof-muhitga tashqi ta'sir qiymatini baholash (korxonalarining iqtisodiy hisobotida hisobga olinishi) zarurligi bilan bog'liq yangi g'oyalarning paydo bo'lishiga olib keldi. Ijtimoiy va ekologik komponentlar esa avlodlar ichida va o'rtasida tenglikni ta'minlash (keyingi avlod huquqlarini hurmat qilish, aholining qarorlar qabul qilish jarayonida qatnashishi) kabi masalalarning dolzarbligini oshirmoqda [3].

Birinchi navbatda, Qashqadaryo viloyatidagi ekologik investitsiyalar bilan bog'liq loyihalarni aniqlash va ularning ahamiyatini baholash uchun rasmiy statistik ma'lumotlar, davlat va xalqaro tashkilotlar tomonidan e'lon qilingan hisobotlar, ilmiy maqolalar va amaliyotdagi holatlar tahlil qilindi. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi, Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi, Qashqadaryo viloyati hokimligi rasmiy saytlarida joylashtirilgan 2020–2024-yillarga oid ma'lumotlar asosiy manba sifatida ishlatildi. Shu bilan birga, Jahon banki, Yevropa tiklanish va taraqqiyot banki, Osiyo taraqqiyot banki, BMTning tegishli agentliklari (UNDP, UNEP) tomonidan ishlab chiqilgan hisobot va tahlillar tayaniladigan muhim manbalar bo'ldi. Qator hollarda Scopus va JSTOR kabi xalqaro ilmiy maqolalar bazasidagi ma'lumotlar, shuningdek, O'zbekistondagi oliy ta'lim muassasalari olimlarining ishlanmalari asos qilib olindi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Maqolada Qashqadaryo viloyatida ekologik va yashil texnologiyalarga kiritilayotgan investitsiyalar holatini o'rganish uchun zamonaviy ilmiy-tadqiqot metodologiyasiga asoslangan bir nechta yondashuvlar qo'llanildi. Asosiy e'tibor tizimli, xolis va tahliliy yondashuvga qaratildi. Tadqiqot davomida sifatli (qualitative) va miqdoriy (quantitative) tahlil uslublari uyg'unlashtirildi. Bu esa mavjud vaziyatni har tomonlama o'rganish, muammolarni aniqlash va ularni bartaraf etish bo'yicha takliflar ishlab chiqishda muhim rol o'ynadi. Shuningdek, statistik ko'rsatkichlar va ma'lumotlar asosida o'rganishlar tahlil qilindi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining so'nggi yillarda yashil iqtisodiyotga o'tish, qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirish hamda ekologik xavfsizlikni ta'minlash bo'yicha ilgari surgan tashabbuslari

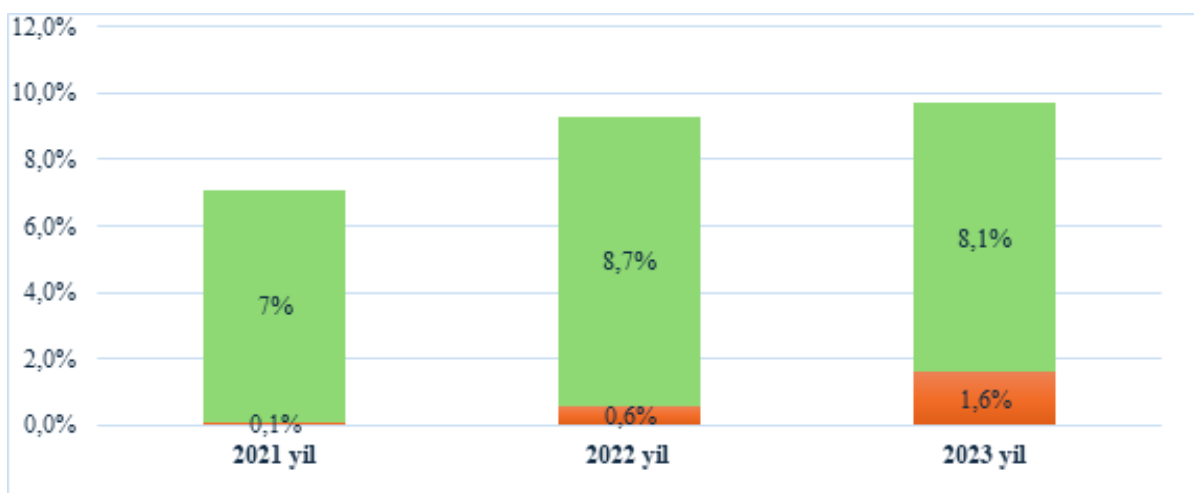
Qashqadaryo viloyatida ham o'z ifodasini topmoqda. Viloyatda ekologik barqarorlikni ta'minlash, resurslardan oqilona foydalanish va sanoatni modernizatsiyalash maqsadida bir qator muhim investitsiya loyihalari amalga oshirilmoqda. Quyida ushbu natijalar asosida Qashqadaryo viloyatida olib borilgan ishlar tahlili keltiriladi.

1. Quyosh energetikasi sohasidagi loyihalar.

Qashqadaryo viloyati quyosh energiyasidan foydalanish uchun yuqori tabiiy potensialga ega hududlardan biridir. Bu yerda yiliga o'rtacha 3000 soatdan ortiq quyoshli kunlar mavjud bo'lib, bu esa quyosh panellaridan samarali foydalanish imkonini beradi. Shu bois, davlat-xususiy sheriklik asosida quyosh fotoelektr stansiyalarini qurish bo'yicha yirik loyihalar amalga oshirila boshlandi.

Jumladan, 2023-yilda Osiyo taraqqiyot banki (ADB) va *Masdar Clean Energy* (BAA) kompaniyasi hamkorligida Kitob tumanida 100 MVt quvvatga ega quyosh elektr stansiyasi qurilishi boshlangan. Loyiha umumiy qiymati 110 million AQSh dollariga teng bo'lib, 2025-yil boshida ishga tushirilishi rejalashtirilgan. Ushbu loyiha orqali yiliga 250 million kVt/soat elektr energiyasi ishlab chiqarilishi, natijada 150 ming tonna karbonat angidrid (CO₂) chiqindilarining oldi olinishi kutilmoqda [4].

Yana xuddi shunday loyiha Qarshi shahrida – 10 MVt quvvatdagi kichik quyosh stansiyasi sinov tariqasida ishga tushirilgan bo'lib, u hozirda mahalliy davlat idoralari va maktablarning elektr ta'minotini qamrab olmoqda. Bu loyiha O'zbekiston Respublikasi Energetika vazirligi tomonidan moliyalashtirilgan bo'lib, loyiha qiymati 6 million AQSh dollariga teng (1-rasm) [5].

1-rasm. O'zbekiston Respublikasida 2021-2023-yillarda qayta tiklanuvchi energiya manbalarining umumiy elektr energiya ishlab chiqarishdagi ulushi.

O'zbekiston Respublikasida 2023-yilda qayta tiklanuvchi energiya manbalarining umumiy elektr energiyasi ishlab chiqarishdagi ulushi 9,7 %ni tashkil etdi, undan 1,6 % – quyosh va shamol energiyasi hissasiga to'g'ri keladi. Bu ko'rsatkich 2021-yilga nisbatan 1,5 %ga oshgan.

2. Chiqindilarni qayta ishlash va ekologik infratuzilma

2022-yilda Qarshi shahrida "Qarshi EkoTex" nomli zamonaviy chiqindilarni saralash va qayta ishlash markazi foydalanishga topshirildi. Loyiha O'zbekiston Respublikasi Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi vazirligi hamda Fransiyaning "Suez Environment" kompaniyasi bilan hamkorlikda amalga oshirildi. Loyiha qiymati 12 million yevroga teng bo'lib, EIB (Yevropa investitsiya banki) tomonidan qisman moliyalashtirilgan. Ushbu markazda kuniga 150 tonna maishiy chiqindilar saralanadi va ularning 60 %dan ortig'i qayta ishlanadi. Qolgan qismlari esa ekologik xavfsiz tarzda yo'q qilinadi. Mazkur loyiha nafaqat atrof-muhitni muhofaza qilish, balki aholi uchun yangi ish o'rinlari yaratish, ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishga hissa qo'shish nuqtayi nazaridan ham muhim ahamiyatga ega [6].

Yuqoridagi raqamlar shuni ko'rsatadiki, Qashqadaryo viloyatida yashil texnologiyalarni joriy etish yo'nalishida salmoqli ishlar amalga oshirilmoqda. Biroq ushbu loyihalar keng miqyosli muammolarni hal etish uchun yetarli emas.

Qashqadaryo viloyatida hududiy rivojlanishning eng yuqori ko'rsatkichlariga erishish mumkin. Natijada, hududda aholining turmush sifati oshishiga va mahsulot ishlab chiqarish hajmining ko'payishiga imkoniyat yaratiladi.

Shu yil 7-mart kuni davlat rahbari huzurida o'tgan yig'ilishda mahallalardagi imkoniyatlarni ishga solib, oilalarga daromad manbai yaratish tizimi muhokama qilingan edi. Bunda eng qulay va hammabop imkoniyat – tomorqadan foydalanish ekani ta'kidlandi.

Prezidentimiz har doim mamlakat miqyosidagi dasturlarni, xayrli ishlarni eng og'ir tumanlardan boshlash kerakligini aytadi. Buning maqsadi, avvalo, o'sha yerdagi sharoitni yaxshilab, odamlarning og'irini yengil qilish hamda, shuning barobarida, bunday tumanlarda nimalar qilish mumkinligini amalda ko'rsatishdir [7].

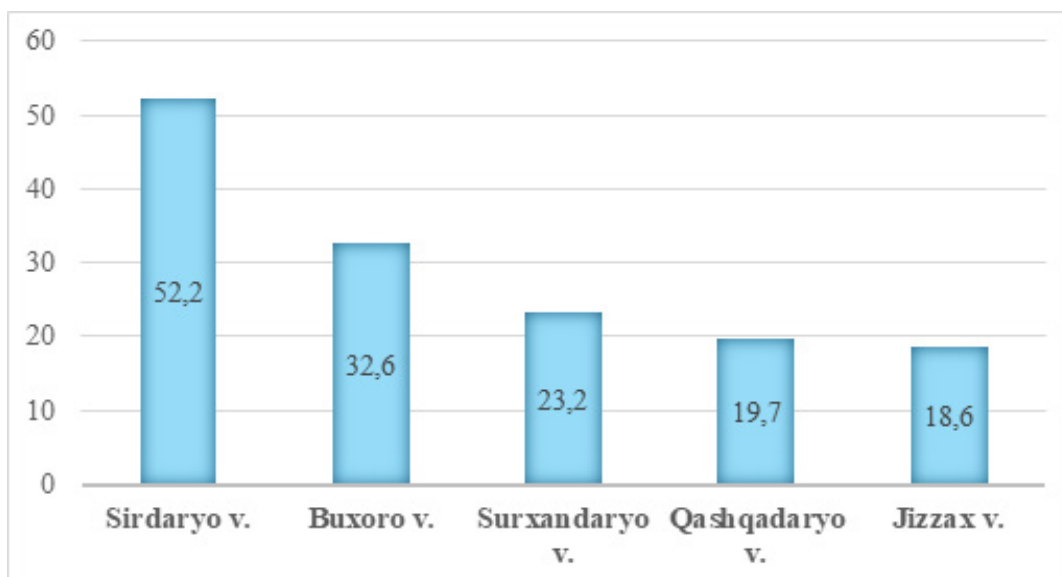
Qashqadaryo viloyatida ekologik va yashil texnologiyalarga kiritilayotgan investitsiyalar ko'lamini so'nggi yillarda sezilarli darajada kengaymoqda. Bu holat O'zbekistonning umumiy yashil iqtisodiyotga o'tish strategiyasi doirasida amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar bilan bevosita bog'liq. Xususan, viloyatda quyosh energetikasi, suv resurslarini tejovchi texnologiyalar, chiqindilarni qayta ishlash, yashil transport infratuzilmasi va boshqa sohalarda qator loyihalar hayotga tatbiq etilmoqda.

1. Ekologik investitsiyalar hajmi va ulushining yetarli emasligi

Qashqadaryo viloyatiga yo'naltirilgan yashil investitsiyalar hajmi yil sayin ortib bormoqda. 2020–2024-yillar oralig'ida bu ko'rsatkich 235 million AQSh dollarini tashkil qilgani katta yutuq hisoblanadi. Ammo bu miqdor hali ham umumiy investitsiyalarning atigi 4–6 %ini tashkil etmoqda. Solishtirma tahlillar shuni ko'rsatadiki, ekologik xavfsizlik va yashil texnologiyalar sohasiga yo'naltirilayotgan investitsiyalar viloyatning salohiyatiga nisbatan kamdir. Aholi soni va ishlab chiqarish hajmi bo'yicha Qashqadaryo viloyati O'zbekistonning yetakchi hududlaridan biri bo'lsa-da, ekologik infratuzilmaning mavjud darajasi hali hanuz zamon talablariga javob bermaydi.

Viloyatda sanoat ishlab chiqarishining katta qismi neft-gaz, kimyo va qishloq xo'jaligiga to'g'ri keladi. Ushbu tarmoqlar ekologik yuklamaning eng yuqori bo'lgan sohalardan hisoblanadi. Shunday bo'lsa-da, ushbu yo'nalishlarda ekologik jihatdan toza texnologiyalarga o'tish bo'yicha keng miqyosli va tizimli investitsiyalar yetarli emas.

2023-yilda investitsiyalar umumiy hajmida energetikaning asosiy kapitaliga yo'naltirilgan investitsiyalar ulushi 2020-yildagi 5,3 %ga nisbatan 12,2 %ga yetdi. Bu esa 2020-yilga nisbatan 6,9 %ga oshgan (2-rasm).

2-rasm. Energetikaning asosiy kapitaliga investitsiyalar ulushi eng yuqori bo'lgan viloyatlar.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Qashqadaryo viloyatida ekologik va yashil texnologiyalarga yo'naltirilayotgan investitsiyalar so'nggi yillarda sezilarli darajada ortib borayotgani quvonarli holatdir. Bu jarayon O'zbekistonning umumiy ekologik xavfsizlik siyosati, yashil iqtisodiyotga o'tish strategiyasi va xalqaro majburiyatlari bilan uyg'unlikda olib borilmoqda.

Tadqiqot davomida aniqlanishicha, viloyatning quyosh energiyasi, qishloq xo'jaligi, chiqindilarni qayta ishlash va ekologik transport sohalarda yashil investitsiyalar uchun katta salohiyati mavjud. 2020–2024-yillar davomida jalb etilgan 235 million AQSh dollari miqdoridagi ekologik investitsiyalar hududda barqaror taraqqiyot sari muhim qadam bo'ldi.

Shunga qaramay, viloyatda mavjud tabiiy, iqtisodiy va insoniy resurslar kelgusida yashil texnologiyalarni keng joriy etish uchun qulay sharoit yaratmoqda. Shu bois, quyidagi strategik yo'nalishlarni amalga oshirish maqsadga muvofiqdir:

1. Hududiy yashil rivojlanish strategiyasini ishlab chiqish va amalga oshirish;
2. Xalqaro moliyaviy institutlar bilan sheriklikni kengaytirish, grant va imtiyozli kreditlar hajmini oshirish;
3. Xususi sektor uchun soliq va kredit imtiyozlarini joriy etish;

4. Ekologik innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlovchi texnoparklar va ilmiy markazlar tashkil etish;
5. Ekologik ta'lim tizimini kuchaytirish va aholining ekologik madaniyatini yuksaltirish;
3. Yashil infratuzilmani rivojlantirish va mahalliy hokimiyatlarga tegishli vakolatlar berish orqali tashabbuslarni tezlashtirish.

Yuqorida keltirilgan tavsiyalar Qashqadaryo viloyatini nafaqat ekologik xavfsiz, balki iqtisodiy jihatdan barqaror hududga aylantirishda muhim rol o'ynaydi. Zero, yashil iqtisodiyot – nafaqat tabiatni asrash, balki yangi ish o'rinlari yaratish, innovatsion texnologiyalarni joriy etish va xalq farovonligini oshirishning ham ishonchli yo'lidir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Uzbekistan State Statistics Committee (2023). Environmental investments in the regions of Uzbekistan. <https://stat.uz>.
2. Xashimova S.N. Yashil iqtisodiyot. Darslik.-T.: "Ma'rifat", 2024. 58 bet.
3. A.V.Vaxabov, Sh.X.Xajibakiev va boshqalar. Yashil iqtisodiyot: Darslik. –Toshkent.: "Universitet", 2020. -15 b.
4. ADB (2022). Asian Development Outlook 2022: Investing in Green Technologies. <https://www.adb.org>.
5. O'zbekiston Respublikasi Energetika vazirligi (2023). Qayta tiklanuvchi energiya manbalari bo'yicha milliy strategiya. <https://energo.uz>.
6. O'zbekiston Respublikasining ekologik xavfsizlikka doir qonunchiligi. (2022). Tashqi iqtisodiy aloqalar va ekologiya qo'mitasi. Tashkent, O'zbekiston. <https://www.eco.uz>.
7. Meylikov F.A. Buxoro davlat universiteti ilmiy axboroti ilmiy-nazariy jurnal 2024, № 5, aprel. 204 b.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>